

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Mark- och miljööverdomstolen
svea.hovratt@dom.se

YTTRANDE
2021-07-19

MÅL NR
P 13581-20

Yttrande över Riksdagsförvaltningens yttrande över Riksantikvarieämbetets remissyttrande gällande överklagat bygglov för fastigheten Mars och Vulcanus 1, Gamla stan i Stockholms stad, mål nr P 13581-20

Samfundet S:t Erik kommenterar här Riksdagsförvaltningens (RDF) yttrande (2021-06-09) över Riksantikvarieämbetets (RAÄ) remissyttrande gällande överklagat bygglov för fastigheten Mars och Vulcanus 1 – samtliga argument punkt för punkt.

RDF anför att allmänheten även fortsatt kan beredas tillgång till det som återstår av gården via guidade turer ”utan någon skada av betydelse på intresset att för allmänheten hålla motivet med pelare och fris tillgängliga”. Samfundet S:t Erik finner att skillnaden i tillgänglighet i stället är oerhört stor, jämfört med att se huvudentrén fasad som hittills eller genom ett stängsel mot Rådhusgränd.

RDF skriver att inte några av gårdens kulturhistoriska element kommer att försvinna. RDF vägrar således fortfarande inse att man totalt spolierar den öppna Stora gården (bild 1), som är en *entréplats*, medvetet utformad som ett *romerskt torg*, med Bondeska palatsets mittparti som motstående fondvägg.

RDF skriver eufemistiskt att ”funktionen som entré inte längre kan tydligt noteras” och att denna funktion redan försvunnit genom byggnadens anpassning till riksdagens behov. Självklart är detta inte ett relevant argument. Det ligger nära till hands att jämföra med Riksdagshuset, som i sen tid fått en ny huvudentré (mot Riksgatan) men där den ursprungliga entrén används vid högtidliga tillfällen. På likartat sätt borde f.d. kanslihusets huvudentré kunna återanvändas vid speciella tillfällen.

RDF nämner att byggnadens kulturhistoriska värde dels utgörs av den högklassiga arkitektoniska gestaltningen och dels av dess funktion som en byggnad för makten. Man skriver absurt nog att ”möjligheten att uppfatta och förstå betydelsen av byggnaden som en viktig byggnad kopplad till landets politiska styrning understryks genom åtgärden”.

RDF anför att den viktigaste omständigheten är säkerhetsöverväganden. Man skriver att utan igenbyggnaden av gården skulle ”byggnadens funktion riskera att i det närmaste helt gå om intet”. Samfundet har i överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen framhållit att argumentet är oacceptabelt och irrelevant, med tanke på byggnadskomplexets övriga stora fasadytor, vilka är exponerade mot omgivande gator och mot den lilla smala Myntgränd.

Stora gården kan lätt avgränsas mot Rådhusgränd med ett öppningsbart säkerhetsstaket, på likartat sätt som gjorts på Karduanmakargatan vid Drottninggatan, platsen för Regeringskansliet med statsministerns arbetsplats (bild 2). Det rör sig således om dagens motsvarighet till kanslihuset, där säkerhetskraven rimligen måste vara maximala i jämförelse med Ledamotshuset.

RDF förnekar slutligen det som i stället torde vara fullständigt uppenbart, nämligen att bygglovet innebär en grav förvanskning av Ledamotshuset, f.d. kanslihuset, i strid mot gällande detaljplan (från 2006) med dess skyddsbestämmelser uttryckligen grundade i ”ett kulturhistoriskt värde som motsvarar fordringarna för byggnadsminnen”.

Sammanfattningsvis visar yttrandet att RDF fortfarande vägrar ta konsekvenserna av byggnadens unika kulturhistoriska och arkitektoniska betydelse. Samfundet S:t Erik finner det högst anmärkningsvärt att förvaltningen för landets lagstiftande och främsta demokratiska församling framför osakliga argument för att flagrant kunna bryta mot gällande detaljplan samt plan- och bygglagen och miljöbalken.

Samfundet S:t Erik har inte kännedom om något annat kulturhistoriskt värdefullt hus i Sverige där flyglar på detta sätt byggts samman. Det gäller palats och representativa byggnader från 1600-talet och framåt och inkluderar även ett flertal värdefulla hus från 1900-talet. Kanslihuset gestaltades som ett palats för rikets högsta ledning och Stora gården utformades som entrégård mellan två palatsflyglar. Det är relevant att som jämförelse föreställa sig hur ett förslag att binda samman det intilliggande Bondeska palatsets flyglar skulle bedömas av myndigheterna (bild 3).

Samfundet S:t Erik har i överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) hävdad att tillbyggnaden av f.d. kanslihuset skulle medföra påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården – med full insikt i att den grava förvanskningen gäller en enstaka byggnad. RAÄ har märkligt nog förnekat påtaglig skada på riksintresset, i sitt gentemot RDF undfallande yttrande.

Nyligen har RAÄ yttrat sig till MÖD (2021-06-29) över en enstaka byggnad i Stockholms city (Hästen 21, endast grönklassificerad av Stockholms stadsmuseum) och påtalat att en rivning skulle medföra påtaglig skada på kulturmiljövårdens riksintresse. Den grava förvanskningen av f.d. kanslihuset (blåklassificerat) torde vara fullt i paritet med denna oacceptabla rivning. Samfundet S:t Erik vidhåller sålunda att tillbyggnaden medför påtaglig skada enligt miljöbalken 3 kap 6 §.

Bilder:

1. Stora gården på Ledamotshuset, f.d. kanslihuset, med huvudentréns portik och departementsfris. Foto 2019 (Fredrik von Feilitzen, liksom övriga två bilder).
2. Nuvarande regeringskansliets säkerhetsstaket och grindar. Mellan spjälorna syns Adelcrantzka palatset.
3. Bondeska palatset med staket och gallergrindar mellan flyglarna, på liknande sätt som man vid Ledamotshuset (till höger) skulle kunna höja säkerheten vid Stora gården.

Stockholm den 19 juli 2021

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Susanne Ingo
Vice ordförande

Fredrik von Feilitzen
Hedersledamot